

Pār reliģiskajām konfesijām velkas pārmaiņu negaiss

Jānis LASMANIS

Politiku ievārtā putra ap Ziemassvētku oficiālo svinēšanu saskaņā ar Krievijas Pareizticīgās baznīcas tradīcijām – 7. janvārī – ir tikai nevainīga prelūdijs briesošajām problēmām Latvijas garīgajā dzīvē. Satversmes tiesa šomēnes sāks skatīt lietu, kuras rezultātā Latvijas Pareizticīgās autonomās draudzes varētu censties panākt, ka tās atzīst par pirmskara Latvijas Pareizticīgās baznīcas mantinieci.

Autonomās draudzes Ziemassvētkus svin saskaņā ar jauno kalendāru, taču eksperti lēš, ka svētku svinēšanas kalendāra atšķirības ir tikai problēmu aisberga redzamā daļa, bet nākotnē baznīcas var sagaidīt vērienīgi tiesu darbi par īpašumiem. Turklāt Satversmes tiesas (ST) lēmums bez šaubām ietekmēs arī luterāņus un citas Latvijā atzītās konfesijas (vec ticībniekus, septiņas dienas adventistus, metodistus un arī ebrejus).

Lai izšķirtu ielgušu Latvijas Pareizticīgo autonomo draudžu un valsts strīdu, ST vērsās Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments. Autonomajiem pareizticīgajiem nav pieņemama reliģisko organizāciju likumā nostiprinātā norma, kas liedz vienas reliģiskās konfesijas ietvaros dibināt vairāk par vienu baznīcu. Tiek uzskatīts, ka šāda norma ir pretrunā ar valsts pamatlikumu, kas ikvienam garantē reliģijas brīvību, un citiem Satversmes pantiem. ST pārstāve Ketija Strazda skaidro, ka lietu tiesa sāks skatīt 27. martā, bet ne vēlāk kā pēc 30 dienām būs zināms tiesas lēmums.

Savu pārliecību par tiesībām uz baznīcas reģistrēšanu no Krievijas Pareizticīgās baznīcas autonomās Latvijas draudzes balsta vēsturiskajā faktā, ka Latvijas Pareizticīgā baznīca pēc arhibīskapa Jāņa Pommera slepkavības 1934. gadā no Maskavas jurisdikcijas pārgāja uz Konstantinopoles jurisdikciju. Pie Maskavas Latvijas pareizticīgie atgriezās pēc 1940. gada vasaras okupācijas. Autonomie pareizticīgie uzskata, ka, atjaunojot reliģiskās organizācijas, Latvijas valsts nav vērtējusi vēsturiskos faktorus, tādēļ tā tagad vēlas atjaunot vēsturisko taisnību. Vismaz pagaidām

Foto: Aigars EGUĻE, F64 Photo Agency

NĀK PĀRMAIŅAS. Metropolītam Aleksandram, gaidot Satversmes tiesas spriedumu, jādūdz miers, lai pētu samierināties ar to, ko nespēj izmainīt, drosmi izmainīt to, kas ir viņa spēkos, un gudrību atšķirt vienu no otra

neapstrīdot Maskavas Patriarhijas Latvijas Pareizticīgās baznīcas līdzās pastāvēšanas tiesības.

Tam, ka apstrīdētajiem ierobežojumiem vairs nav pamata, un tam, ka, atjaunojot reliģiskās organizācijas, likums, neiedziļinoties vēsturiskajās niansēs, tika pieskaņots esošajai situācijai, piekrit arī kādreizējais Reliģisko lietu pārvaldes vadītājs, Saeimas deputāts Rīngolds Balodis. Pieņemot, ka ST Saeimai uzdos novērst nepamatotus ierobežojumus, viņš prognozē, ka tradicionālajās konfesijās radīsies milzīgas jukas, piemēram, ar baznīcu īpašumu pārdalīšanu. Autonomie pareizticīgie gan īpaši uzsver, ka viņiem neinteresē baznīcas īpašumi, vien vēsturiskā taisnība – Latvijas Pareizticīgās baznīcas pēctecības nodrošināšana.

Vēsturnieki gan uzskata, ka autonomajiem pareizticīgajiem nav tiesību pretendēt uz pirmskara Latvijas Pareizticīgās baznīcas pēcte-

ces statusu, jo īstenā tās pēctece ir Londonas Latviešu pareizticīgā draudze, kuru iedibināja Maskavas patriarhātu noraidījušais priesteris Cernejs. Turklāt Krievijas Pareizticīgajai baznīcai, kuras garīgajā pāraudzībā atrodas Latvijas Pareizticīgā baznīca, kas Latvijā iedibināja šo konfesiju, ir pirmtiesības piešķirt baznīcas pastāvību.

Ļaujot vienas konfesijas ietvaros dibināt vairākas reliģiskās savienības jeb baznīcas, problēmas rastos arī laicīgajā dzīvē, jo saskaņā ar likumu baznīcām ir tiesības ne tikai reģistrēt laulības, bet arī veidot garīgā personāla mācību iestādes, klosterus un misijas. R. Balodis uzskata, ka, veidojoties jaunajai kārtībai, ne visām jaunajām baznīcām vajadzētu dot vienādas tiesības.

Šīs lietas kontekstā šķēlšanās potenciāls ir arī Latvijas Evaņģēliski luteriskajā baznīcā (LELB), no kuras neatkarīgi Latvijā darbojas vairākas autonomās luterāņu draudzes. Aizputes autonomās luterāņu draudzes mācītājs Varis Bitenieks gan uzsver, ka centralizēta luterāņu baznīca Latvijā ienākusi līdz ar Padomju Savienības okupāciju. Līdz tam katra draudze bijusi neatkarīga juridiska persona ar saviem īpašumiem un tiesībām. Tādēļ būtiskas izmaiņas luterāņu dzīvē nav gaidāmas arī tad, ja ST patiešām apmierinās autonomo pareizticīgo vēlnes. Tiesību eksperti gan pieļauj, ka izmaiņas likumos pavērtu vārtus arī LELB reorganizēt gribētajiem. ■

Mūžībā aizgājis leģendārais aktieris

Oļegs Tabakovs (17.08.1935.–12.03.2018.)

Pirmdien 82 gadu vecumā vienā no Maskavas klīnikām mūžībā aizgājis leģendārais teātra un kino aktieris, režisors un jauno aktieru pedagogs Oļegs Tabakovs (17.08.1935.–12.03.2018.).

Viņa dzīves pēdējos mēnešus aptumšoja slimība.

Jau pērnā gada nogalē sirmmais meistars nonāca slimnīcā, bet masu medijos tika izteiktas neapmierinošas prognozes par slimības iznākumu. Viss sākās ar plaušu karsoni, bet vēlāk aktiera veselības stāvoklis tik ļoti pasliktinājās, ka mākslinieks tika ievadīts mākslīgajā komā, tomēr mediķu pūles glābt viņa dzīvību nav vainagojušas ar panākumiem. Oļegs Tabakovs bija Krievijas skatuves un kino mākslas leģenda. Pēc ziņas par viņa aiziešanu – pirmdien savu līdzjutību izteica Krievijas augstākās amatpersonas, prezidentu Vladimiru Putinu ieskaitot. Par aktieri sēro miljoniem Tabakova talantu cienītāju, uzsverot, ka līdz ar viņu ir noslēdzies īpašs teātra un kino mākslas laikmets.

Režisors Nikita Mihalkovs Oļegu Tabakovu raksturojis kā cilvēku, «kuram piemita spēja jebkādu materiālu pārvērst par augstākās raudzes mākslas darbu». Sevišķi tas sakāms par Oļega Tabakova darbību kino. Aktieris tiešām nereti filmējās kostīmfilmās un muzikālās komēdijās, kas pasaulē nekad netiek vērtētas kā augstā māksla. Oļegs Tabakovs tomēr prata savu lomu nospēlēt tā, ka tā kļuva par neizmirstamu notikumu. Viņš varēja iemiesoties skarajā guvernantes tēlā filmā par Mēriju Popinsu vai spēlēt paglēvo karali Lui *Trīs musketieros* tā, ka šīs nelielās otrā

Foto: Valery SHARILIN/TAAS